HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מרבה אני שאר מנחות שבאות בגלל עצמן ומוציא אני מנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה והלא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח באות בגלל עצמן יכול יהו טעונות הגשה ת"ל והגישה א] האי מיבעי ליה לגופה שטעונה הגשה מן והגיש והגישה ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מרבה אני שאר מנחות שיש מהן לאישים ובאות בגלל עצמן ויש מהן לכהנים ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים ומנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים והרים יכול בכלי ת"ל [1]והרים ממנו בקומצו ב] מה הרמה האמור להלן בקומצו אף הרמה האמור כאן בקומצו: **מתני'** אלו טעונות תנופה ואין טעונות הגשה [א]לוג שמן של מצורע ואשמו [ב]והבכורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב [ג]ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן אחד אנשים ואחד [ד]נשים בישראל ולא באחרים א)שתי הלחם ושני כבשי עצרת [ה]כיצד הוא עושה נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים ומניח שתי ידיו למטה מוליך ומביא מעלה ומוריד שנאמר [2]אשר הונף ואשר הורם [ו]תנופה היתה במזרח [ז]והגשה במערב [ח]תנופות קודמות להגשות [ט]מנחת העומר [י]ומנחת קנאות טעונות הגשה ותנופה לחם הפנים [כ]ומנחת נסכים אין טעונות לא הגשה ולא תנופה ר"ש אומר ג' מינין טעונין ג' מצות שתים בכל אחת ואחת ג] ושלישית אין בהן ואלו הן זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי ציבור ואשם מצורע [ל]זבחי שלמי יחיד טעונין סמיכה חיים [מ]ותנופה שחוטין ואין בהן תנופה חיים [נ]זבחי שלמי ציבור טעונים תנופה חיים ושחוטין [ס]ב)[ואין בהם סמיכה] ואשם מצורע טעון [ע]סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט: **גמ'** ת"ר ד] [3]והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף אותם תנופה מלמד שטעונין תנופה כאחד ומנין [פ]שאם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יצא ת"ל והקריב אותו לאשם ג)והניף יכול יניף ויחזור ויניף ת"ל תנופה ולא תנופות [3]לפני ה' במזרח והא אמר ד)לפני ה' יכול במערב אמרי ה"מ מנחה דאיקרי חטאת וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא ביה: והבכורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב: מאי רבי אליעזר בן יעקב ה)דתניא [4]ולקח הכהן ה] [צ]לימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב מאי טעמא דראב"י ו)גמר יד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן הטנא מידך וכתיב התם [5]ידיו תביאנה

מה

מרבה אני שאר מנחות. שהרי דומות לאלה: **שיש מהן כו' ויש מהן לכהנים.** השירים ז). והרים באותה פרשה כתיב ח) והרים הכהן מן המנחה וגו': **יכול בכלי ת"ל.** במקום אחר (ויקרא ו) והרים ממנו בקומצו ויליף הרמה הרמה לג"ש: **מתני' לוג ואשם למצורע** ט). כתיב בהו (שם יד) והניף אותם: **והבכורים כדברי ר' אליעזר בן יעקב.** דשמעי' ליה בעלמא (סוכה דף מז:) דאמר בכורים טעונין תנופה: **ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק.** כתיב בהו שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה וגו' (ויקרא י): **אחד שלמי אנשים ואחד שלמי נשים בישראל ולא באחרים.** מפרש בגמ' [ע"ב]: **שתי הלחם וכבשי עצרת.** כתיב בהו י) והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה וגו' כ). שנאמר במלואים (שמות כט) אשר הונף ואשר הורם ולעיל מיניה כתיב והנפת אותם תנופה כל הני תנופות לומר שמוליך ומביא ומעלה ומוריד. ל"א (א) מהונף והורם דמלואים ילפי' לשאר תנופות: **במזרח.** כלומר אפי' במזרחו של מזבח יכול להניף וכ"ש במערבו דקרוב יותר להיכל: **התנופות קודמות להגשות.** תחילה מניף ואח"כ מגישה ובמנחת העומר ומנחת קנאות שיש בהן תנופה והגשה ומנין שהתנופה קודם דכתיב במנחת סוטה והניף את המנחה לפני ה' והדר והקריב אותה אל המזבח (במדבר ה): **מנחת העומר וקנאות.** כתיב בהו תנופה ל) ולעיל [ס:] ילפינן להו הגשה: **שלשה מינין.** שלמי יחיד ושלמי ציבור דהן כבשי עצרת ואשם מצורע טעונין בין שלשתן שלשה מצות ו]: **שתים.** מצות משלשה יש בכל מין ומין והשלישי אין בהם דאין בכל מין אלא שתים: **שלמי יחיד.** כתיב בהו סמיכה בויקרא [ג] (ב) ותנופה שחוטין [כתיב בפ' צו] מ) בחזה ושוק שלהן ז] נ): **[שלמי צבור.** טעונין תנופה חיים בפרשת אמור ס) ושחוטין] דגמרי' להא ע) משלמי יחיד אבל סמיכה לא כדמפרש בגמרא [סב:]: **אשם מצורע.** כתיב ביה תנופה חיים דכתיב והניף אותם בזאת תהיה תורת [ויקרא יד] וסמיכה גמרינן לכל קרבנות היחיד בפרק שתי מדות (לקמן צג.) אבל לא תנופה שחוט כדמפרש בגמ' [סב:]: **גמ' והניף אותם.** אלוג ואשם כתיב: **ת"ל והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף.** דמשמע והניף אלוג לחודיה קאי: **יכול יניף.** שתיהן כאחד ויחזור ויניף כל אחד לעצמו לקיים מה שנאמר ואת לוג השמן והניף: **ת"ל תנופה.** לדרשא דהוי ליה למכתב והניף אותם: **לפני ה' במזרח.** כלומר אפילו במזרח קרינן ביה לפני ה': **האמרת.** בהקומץ רבה (לעיל יט.) גבי הגשה דמנחה לפני ה' דהיינו במערב: **ה"מ מנחה דאיקרי חטאת.** דכתיב (ויקרא ו) קדש קדשים היא כחטאת: **וחטאת טעונה יסוד.** דכתיב בה (שם) ואת כל הדם ישפוך אל יסוד וגו': **וקרן מזרחית דרומית לא הוה ליה יסוד.** כדאמרינן במס' מדות (דף לה:) היסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל בדרום אמה אחת דהיינו קרן מערבית דרומית דה"ל יסוד ובמזרח אמה אחת דהיינו לקרן צפונית מזרחית נמצא שלא היה היסוד לכל רוח מזרחית אלא אמה אחת לצד קרן מזרחית צפונית ולרוח דרומית נמי אין יסוד אלא אמה אחת לצד מערבי נמצא שאין יסוד לקרן מזרחית דרומית ומנחה לא סגי דלא מקריב ליה בדרום דכתיב אל פני המזבח [ויקרא ו] בדרום כדאמר בהקומץ [רבה] (לעיל יט:) הלכך על כרחך בעינן מערבית דרומית מערב משום יסוד ודרום משום אל פני דהיינו דרום שבו הכבש:

ובאות בגלל עצמן. הוא לא צריך להאי טעמא דמטעמא דיש מהן לכהנים מימעטא מנחת נסכים כמו מנחת כהנים דכולן למזבח ואין מהן לכהנים ולא נקטיה אלא משום דנקטיה ברישא דממעט זה אחר זה: **ומנחת** כהנים ומנחת כהן משיח. שאין מהן לכהנים במתניתין פירשתי הא דתלי טעמא לפי שאין כהן קמילה: **ה"מ** מנחה דאיקרי חטאת וחטאת ח] טעונה יסוד כו'. בזבחים בפרק קדשי קדשים (דף סג:) אמרינן חטאת קרויה מנחה ומנחה קרויה חטאת מה חטאת טעונה לפון אף מנחה טעונה לפון ומה מנחה בקרן מערבית דרומית אף חטאת בקרן מערבית דרומית ופירש שם בקונט' דאותה גירסא משובשת פ) דלא חטאת העוף טעונה לפון למליקה כדקאמר לעיל דאותן בצפון ולא בן עוף טעון לפון ולא מנחה לקמילה טעונה לפון וא"ת מנחת חוטא חלוקה מן השאר צ) ולחטאת בהמה מקיש לה הוה לאיתויי אמתני' ק) דקתני התם לעיל המנחות נקמלות בכל מקום בעזרה חוץ ממנחת חוטא ועוד ר) אפשר חטאת העוף הבאה בדלות תחת חטאת בהמה אינה טעונה לפון שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית מנחה הבאה תחת חטאת העוף תטעון לפון ועוד קשה דבפרק איזהו מקומן (שם מט:) מוכח דחטאת ט] העוף דטעונה לפון מעולה הוי היקש אם כן היכי אתיא מנחה והדר ילפא מחטאת וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ופירש שם בקונטרס דנראה לו דגרסינן מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה וקשה לפירושו דהא מעיקרא אמרי' לעיל בפ"ק דמכילתין (דף ד.) בשלמא מנחת חוטא חטאת קרייה רחמנא אלא מנחת קנאות כו' אבל במסקנא אמרינן אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולות בשלא לשמן מנלן חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא הני נמי כתיב בה היא וה"ר חיים גרים מה חטאת י] טעונה יסוד דכתיב (ויקרא ה) והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח אף מנחה טעונה הגשה כנגד היסוד לאפוקי קרן דרומית מזרחית כדמוכח הכא דמדאיקרי חטאת נפקא וא"ת ושאר מנחות מנלן וכי תימא מדאיתקוש כל המנחות לחטאת ואשם בפ' צו את אהרן וילפינן משירי הדם שטעונין יסוד א"כ מנחת חוטא נמי תיפוק לי מהתם ועוד מנלן דמקשינן לשיריים אקשינהו לתחילת דמים דלא בעו יסוד בחטאת וי"ל דכתיב לפני ה' יא] אמנחת חוטא ובכל המנחות נמי כתיב לפני ה' כי היכי דהאי לפני ה' כנגד היסוד האי נמי כנגד היסוד ולא גזירה שוה ממש היא דדבר הלמד בהיקש מיבעיא לן אי חוזר ומלמד בג"ש אי לא אלא גלויי מילתא בעלמא: **אבל הכא** לפני ה' קרינא ביה. תימה דבזבחים פרק קדשי קדשים (דף נח. ושם) וביומא בפרק טרף בקלפי (דף מה:) גבי גחלים של יום הכפורים משמע דלא מיקרי לפני ה' אלא במערב וכן גבי נר מערבי בפ' שתי הלחם (לקמן צח:) והכא גבי תנופה אמר לפני ה' במזרח וכן גבי שחיטה כתיב (ויקרא א) לפני ה' ושרי בכל מקום בעזרה ויש לומר דשחיטה ותנופת לוג ואשם כתיב (שם יד) לפני ה' למעוטי בחוץ

דתנופת

מסורת הש"ס

א) סוכה לז:, ב) ל"ק, ג) [גי' רש"י לאשם ואת לג השמן], ד) [זבחים סג: לעיל יט: סוטה יד:], ה) סוכה מז: מכות יח:, ו) קדושין לו: סוטה יט., ז) השירים הס"ד. ל"ק, ח) [ויקרא ב], ט) צ"ל של מצורע, י) [ויקרא כג], כ) וגו' הס"ד. ל"ק, ל) [מנחת העומר ויקרא כג. מנחת קנאות במדבר ה], מ) [ויקרא ז], נ) שלהן הס"ד ואח"כ ד"ה זבחי שלמי צבור כתיב בהו תנופה חיים והניף הכהן אותם דהיינו חיים שחוטים בחזה ושוק שלהן דגמרינן לה. ל"ק, ס) [שם כג], ע) [לקמן סב.], פ) דהא חטאת העוף לא טעונה לפון. ל"ק, צ) מנחות ולחטאת כו' לאיתויי במתני'. ל"ק, ק) [ברש"י שם: ליה למיתני'], ר) [שם: ועוד היאך],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שתי הלחם וכו' ל"א ילפינן מהונף והורס וממלואים: (ב) ד"ה שלמי יחיד וכו' בויקרא הס"ד ואח"כ מ"ה ותנופה וכ"ב זה פירש"י על שלמי ציבור וק"ל:

מוסף רש"י

שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד הוא עושה. אותם שהוא צריך להניפם יחד חיים כדכתיב (ויקרא כג) והניף הכהן אותם על לחם וגו' על שני כבשים וגו' הכבשים חיים ומניח שתי הלחם על שני הכבשים כדכתיב על לחם הבכורים תנופה על שני כבשים, ואע"ג דרישיה דקרא משמע אותם על לחם ילפינן לה במנחות מלחם המלואים דלחם למעלה **הונף.** היינו מוליך ומביא **הורם.** מעלה, ואין עלייה בלא הורדה והאי קרא לאו בכבשי עצרת כתיב אלא במלואים ומיהו כל תנופות ילפינן מינה (סוכה לז:). **לפני ד'.** הקרב אותה בני אהרן לפני ד' היינו שמגיעה למזבח (זבחים סג:). **יכול במערב.** בקיר מערבי של מזבח דהיינו לפני ד' כנגד פתח ההיכל דהיכל במערב (לעיל יט:). **וכתיב התם ידיו תביאנה.** בבעלים דשלמים כתיב גבי תנופה דכתיב בסיפיה להניף אותו תנופה וגו' (סוכה מז:).

רבינו גרשום

והרים. הכהן מן המנחה את אזכרתה יכול בכלי ת"ל בצו את אהרן והרים ממנו בקומצו אף כאן בקומצו: והניף אותם תנופה לכבש האשם ולוג השמן יכול הואיל וכתיב אותו וכתיב אותם שיניף בתחלה זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וחוזר ויניף שניהן כאחת ת"ל תנופה ולא תנופות: והאמרת לפני ה' במערב כדאמרן בהקומץ והקריב אותה בני אהרן לפני ה' במערב: דאיקרי חטאת. דכתיב קדש קדשים היא כחטאת וכאשם: וקרן מזרחית דרומית לא היה לו יסוד כדתניא היסוד היה הולך על פני כל הצפון כולו ועל פני כל המערב כולו ואוכל בדרום אמה ובמזרח אמה ומשום הכי מגישה בקרן מערבית דרומית דהוה ליה יסוד אלא הכא לפני ה' קרינא ביה והיינו נמי מזרח ועוד במקום שרשאין בעלים לבוא ולהניף דהיינו במזרח:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ד מהלכות מחוסרי כפרה ה"ג:

סז ב מיי' פ"ד מהלכות ביכורים הלכה א:

סח ג מיי' פ"ט מהלכות מעה"ק הלכה ו:

סט ד מיי' שם הלכה טז וע"ש:

ע ה מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הל' יא:

עא ו מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הל' ו ופ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה יא:

עב ז מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ו:

עג ח מיי' שם פ"ט הלכה טז:

עד ט מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הלכה יב:

עה י מיי' פ"ט מהלכות מעה"ק הלכה טז:

עו כ מיי' פ"ג שם הלכה א:

עז ל מיי' פ"ג שם הלכה ו:

עח מ מיי' פ"ט שם הלכה ו:

עט נ מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:

פ ס מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה י:

פא ע מיי' פ"ד מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ג:

פב פ מיי' שם ופ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה יא עי' כ"מ:

צ [מיי' פ"ג מהלכות בכורים הלכה יב]

תורה אור השלם

1. וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַיְיָ: ויקרא ו ח
2. וְקִדַּשְׁתָּ אֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן וּמֵאֲשֶׁר לְבָנָיו: שמות כט כז
3. וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם וְאֶת לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא יד יב
4. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כו ד
5. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֵת הֶחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ: ויקרא ז ל

שיטה מקובצת

א] והגישה והא אפיקתיה מן כו' ותיבות האי מיבעי ליה לגופיה שטעונה הגשה נמחק: ב] מתיבות מה הרמה עד מתני' בס"א אינו: ג] וא' והשלישית: ד] תיבות והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן נמחק: ה] הכהן הטנא מידך והניחו: ו] מצות סמיכה תנופה חיים תנופה שחוטין: ז] שלהן. בצו את אהרן שלמי צבור כתיב בהו תנופה חיים והניף אותם הכהן דהיינו חיים ותנופה שחוטין דגמרי': ח] טעונה יסוד. פרש"י דכתיב קודש קדשים היא כחטאת כו' [ולא נהירא] דאין זו סברא למילף מנחה משירים דחטאת דאינו עיקר לכך פירש הרב ר' חיים מנחה איקרי חטאת דכתיב במנחת חוטא חטאת היא מה חטאת טעונה יסוד חטאת העוף דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח וסברא היא למילף מחטאת העוף שהרי מנחת חוטא הוא בדלי דלות במקום חטאת העוף ומהאי טעמא מיתרצא גירסא זו בזבחים. תוס' מהר"פ: ט] תיבת העוף נמחק: י] חטאת העוף: יא] במנחת חוטא: